

Diákok tárlata

Vidám leányarc tekint a terembe lépőkre — Brutó Mária szénrajza kifejezi a tárlat alkotóinak korát, gondolkodását, hangulatát. Az alkotók 18 évesek, a Tömörkény Gimnázium és Művészeti Szakközépiskola most érettségiző tanulói.

Sok éves, szép hagyomány folytatása a végzős növendékek tárlata a Bartók Béla művelődési központban. Ahogy dr. Diós József igazgató mondta, a kiállítás az iskola törekvéseit szeretné kifejezni. Nem művészeket képezni, hanem a mesterségbeli készségeket kifejleszteni, az anyagokat megismertetni, a tanulók tudjanak festékekkel, kővel, bronzalattal úgy bánni, hogy elképzeléseik megvalósíthatók legyenek.

Végignéve a tárlatot, a kiállított festmények, grafikák, szobrok, plakátok jelentős része már egyéni látásmódot fejez ki, az alkotásokban ott lüktet a saját gondolkodásuk, kifejező erő. A színvonalas anyagból is ki kell emelni néhány alkotást, melyek már jóval többek iskolai vizsgamunkáinál. Csikós János ólbomból, fából, márványból formázott

szobrai egy önálló művészi pálya első lépései. Szikár, komor, kemény tekintetű szegi rank Gémes Katalin Dózsa. Az országos Dózsa-pályázaton díjnyertes szobor mellett Gémes más területekre való jártasságát is igazolja kerámiamunkáival, márvány önarcképeivel, agyagszobraival. Szentkúti Levente kiállított kertplasztikáját a közeli jövőben már a szegedi kemping parkjában láthatjuk viszont. Jakab László alkotásait az anyagserűség, a fény-árnyék hatásának jó érzékű alkalmazása jellemzi — térszoboralkotás a természetre élénken reagáló alkotó munkája. Kulcsár Agnes faportréit, Szűcs

László márványszobrai érdemes megemlíteni. Az ifjú festők vásznainak jelentős része a kötelező iskolai feladatok magas szintű megoldása. Portrék, akttanulmányok, szén-, akvarell- és olajképek. Balogh Sándor három olajvászna már is kialakult, izgalmas színvilágot tükröz. Piktúrájában a sötét, komor színek dominálnak. A plakátok közül kiemelkednek Szemán Ákos munkái. Az „Ötszáz éves a magyar könyv” című plakátja jó mesterségbeli tudásról, szárnyaló fantáziáról tanúskodik.

Forró Tamás

Velencei nyár

Elkészült a Velencei Nyár, a Velencei-tó nyári rendezvénysorozatának programtervezete. A tópart hagyományos eseménysorozatára július és augusztus hónapban kerül sor, Agárd, Gardony, Velence, Pákoz, Suko- és Kápolnásnyék község-

ben. Az idei program gazdagabb, változatosabb lesz a tavalyinál. Több szórakozást terveztek. Kiemelkedő eseménynek ígérkezik a velencei néptáncfalózkodó, amelyre az ország minden részéből érkeznek meghívott együttesek.

Anyakönyvi hírek

Károlynak és Táborosi Ágnesnek Beata Melinda, Deme Lászlónak és Kertész Juliannának Zsolt, Kovács Istvánnak és Kádár-Német Magdolnának Andrea, Kovács-Bera Mihálynak és Bernáth Erzsébetnek Erzsébet, Salánki Jánosnak és Máté Iónának László, Börsöcs Imrénnek és Fehér Mária-nak Tibor, Arany Jenőnek és Süli Erzsébetnek Jenő Gábor nevű gyermekük született.

Halálozás: Várnai János, Káhlész Zoltán, Várhelyi Szilárdné Schlemender Otília, Tarics István, Surányi Jánosné Günter Erzsébet, Fleiszig Sámuel, Sziráki Lajosné Gácsi Anna, Buberné Istvánné Remlinger Erzsébet, Szentirmal Lajos, Molnár István, Dóczy Iona, Deák György, Pivarc István, Jójárt József, Farkas Jánosné Zahány Piroksa, Tandari Józsefné Szélpál Erzsébet, Szabó Miklós, Mák Ferencné Bódi Iona, Sarányi György meghalt.

II. KERÜLET

Házasság: Bertók Lajos és Horváth Marian, Czabán Sándor és Pári Iona Valéria, Harkai Mihály és Engi Etelka, Orosz Lajos Sándor és Barabás Edit

III. KERÜLET

Házasság: Sári József István és Donáth Erzsébet házasságot kötöttek.

Születés: Volford Lajos Józsefnek és Papp Erzsébetnek Rita Erzsébet, Balázs Jánosnak és Vajda Juliannának Zsolt, Koszó Tamásnak és Borsos Erzsébetnek Magdolna, Sánta Sándornak és Gyuris Klárának Andrea, Tóth Jánosnak és Mesterházi Erzsébetnek János, Baksa Otónak és Doboroka Mária-nak Adrienne, Bugyi Elemérnek és Sándor Anikó Evának Anikó, Gyófal Ferencnek és Csizsik Magdolnának Ferenc, Kis Gyulának és Dudás Annának Angelika Anna, Molnár Jánosnak és Hinek Erikának Anett Piroksa, Rác Dánielnek és Frank Mária-nak Mónika, Simona Lászlónak és Villányi Gizellának Norbert László, Fekete Antal Mihálynak és Jovánovics Mária-nak Zsolt Antal, Makai Pálnak és Tolvaj Etelkának Tibor László, Katona Andrásnak és Gondí Juliannának Zsolt József, Révész Tibornak és Sánta Eva Klárának Rita nevű gyermekük született.

Halálozás: Kékény János, Dáni Istvánné Czutor Julianna, Csurgó Gábor, Gál Ferencné Bournáz Rozália, Pigniczki József, Tóth János, Tóth Györgyné Duceb Erzsébet, Maróti Julianna, Szécsi Lajosné Kiss Rozália, Koncz Fábriáné Husza Anna meghalt.

Klára házasságot kötöttek. Halálozás: Fehérvári János, Csóka Sándor László meghalt.

III. KERÜLET

Házasság: Sári József István és Donáth Erzsébet házasságot kötöttek.

Születés: Volford Lajos Józsefnek és Papp Erzsébetnek Rita Erzsébet, Balázs Jánosnak és Vajda Juliannának Zsolt, Koszó Tamásnak és Borsos Erzsébetnek Magdolna, Sánta Sándornak és Gyuris Klárának Andrea, Tóth Jánosnak és Mesterházi Erzsébetnek János, Baksa Otónak és Doboroka Mária-nak Adrienne, Bugyi Elemérnek és Sándor Anikó Evának Anikó, Gyófal Ferencnek és Csizsik Magdolnának Ferenc, Kis Gyulának és Dudás Annának Angelika Anna, Molnár Jánosnak és Hinek Erikának Anett Piroksa, Rác Dánielnek és Frank Mária-nak Mónika, Simona Lászlónak és Villányi Gizellának Norbert László, Fekete Antal Mihálynak és Jovánovics Mária-nak Zsolt Antal, Makai Pálnak és Tolvaj Etelkának Tibor László, Katona Andrásnak és Gondí Juliannának Zsolt József, Révész Tibornak és Sánta Eva Klárának Rita nevű gyermekük született.

Halálozás: Kékény János, Dáni Istvánné Czutor Julianna, Csurgó Gábor, Gál Ferencné Bournáz Rozália, Pigniczki József, Tóth János, Tóth Györgyné Duceb Erzsébet, Maróti Julianna, Szécsi Lajosné Kiss Rozália, Koncz Fábriáné Husza Anna meghalt.

Vöröskeresztes kongresszus előtt

Képzés és elsősegély

Régi igazság, hogy egy-egy ország életszínvonalának fontos mutatója a lakosság egészségügyi ellátása. Ennek számos összetevője közül az egyik lényeges pont: a baleset esetében szenvedett vagy hirtelen megbetegedett ember első ellátása, azaz az elsősegélynyújtás. Szocialista államunk folyamatosan törekszik arra, hogy a betegellátást bővül az orvosi körzetek hálózatát, növekszik a rendelőintézetek óraszám, a kórházi ágyak száma stb.

Mindezek mellett azonban sok olyan baleset, betegség, mérgezés történhet, amelynek haladéktalanul elsősegélyt kell nyújtani a bajba jutottaknak. Elég, ha ezzel kapcsolatban utalunk a közlekedési balesetek számának növekedésére, gyakori súlyosságukra, a szaporodó háztartási balesetekre, a gépesítés, az iparosodás, a kemizálás stb. által mindinkább szaporodó veszélyforrásokra.

A vöröskeresztes munkának kezdettől egyik legfontosabb ága, területe az elsősegélynyújtás. A megyékben (a fővárost nem számítva) 1968-ban 9 ezer 500 elsősegélynyújtó hely volt; számuk ma meghaladja a 13 ezer 300-at. Ez a dinamikus fejlődés jól jelzi azt a megkülönböztetett figyelmet is, amelyet a vöröskereszt erre a munkára fordít.

De rendkívül tanulságos még egy számadatot említeni: ez arról tudósít, hogy miként alakult az elsősegélynyújtások száma. Négy esztendő alatt, 1969 és 1972 között mintegy másfél milliószor nyújtottak elsősegélyt a társadalmi aktivisták.

A vöröskereszt hagyományos tanfolyamai közé tartoznak az elsősegélynyújtással foglalkozók, a hallgatókat erre felkészítő előadás-sorozatokat, illetve gyakorlati bemutatókat. A sérülések ellátására sok aktívát képeznek ki rendszeresen a mezőgazdasági és az ipari üzemekben, a lakóterületen. Sok fiatal és felnőtt résztvevővel tervez a vöröskereszt évről évre tanfolyamokat az iskolában, valamint a polgári védelmi kiképzés keretében is.

A Vöröskereszt kiadvá-

nyai — Elsősegélynyújtás kézikönyve, az Elsősegélynyújtás képekben — rendkívül népszerűek: annyira, hogy gyakorlatilag alig-alig lehet hozzájuk jutni. Pedig e nagyszerű kiadványok emberéletet megmentésében segíthetnek.

Az egészségügyi törvény, illetve annak végrehajtási utasítása előírja, hogy minden — munkahelyen, oktatási és egyéb intézményben, ahol emberek tömegesen megfordulnak, biztosítani kell az azonnali, szakszerű elsősegélynyújtást. Ezt elsősorban a gépipari, elektromosipari, közlekedési a háztartásokban előforduló vegyi, elektromos balesetek, és a mezőgazdaságban, a vegyiparban, a textiliparban jelentkező mérgezési ártalmak teszik sürgetően szükségessé.

Az egészségügyi szervek és a Vöröskereszt vezetői biztosságnak kívánják, hogy az alapfokú elsősegélynyújtási tanfolyamokat — az Egészségügyi Minisztérium által előírt tematika alapján — készített orvos szakokatok vezessék. Kidolgozzák az elsősegélynyújtók vizsgáztatá-

sának és továbbképzésének rendszerét is. A vizsgázottakat igazolvánnyal, jelvényvel látják el, s gondoskodni kívánják munkájuk szakmai irányításáról, ellenőrzéséről. A vöröskeresztes elsősegélyhelyek, egészségügyi állomások felszerelését fokozatosan javítani kívánják, hogy minél jobban megfeleljenek az elsősegélynyújtási követelményeknek.

Az országos kongresszusra készülő magyar vöröskeresztes mozgalom szerveztségével, kitűnő szakemberek által képzett és irányított aktív hálózatával olyan egészségügyi és szociálpolitikai feladatokat lát el, amelyekre más szervezeteknek nincsenek lehetőségei.

A kongresszusra készülő mozgalmat közzönte csak elismeréssel lehet szólni a népes vöröskeresztes tábort, a társadalmi vezetőségek, az aktivisták tízezreinek mindennapos áldozatos munkájáról: azokról, akik megértették a munkájukban érvényesítik a vöröskereszt mélyrehatóan humanista, emberbarát feladatait. (Vége).

A Fáklya új száma

A Fáklya április 1-én megjelenő 7. száma köszönti a felszabadulás 28. évfordulóját. Z. Zabelkin, a Szovjetunió Hőse azokra a katonákra emlékezik írásában, akik részt vettek Magyarország felszabadításában.

Jelentős teret szentel a lap a szovjet űrhajózás tárlatának, az űrkutatás problémáinak. Ezzel kapcsolatosan két teljes színes oldalon mutatja be Leonov szovjet űrhajós és Szokolov festőművész alkotásait, amelyeket az űrkorszak ihletett.

Vas megye és a Mari ASZSZK testvéri kapcsolatairól, gyümölcsöző együttműködéséről számol be több színes írás. Részletes bepillantást kap az olvasó a mari nép mindennapi életéből, művészetéből. Bemutatja a lap Pjotr Drozdovot, a több mint ezeréves magyar-orosz kap-

csolatok kiváló szakértőjét. A Lilija Aljosináról szóló cikkben pedig a magyar képzőművészeti szovjet népszerűsítőjével ismerkedhetnek meg az olvasók.

A sportkedvelők a szovjet női torna údvóskéjéről, Olga Korbutról olvashatnak képes beszámolót.

Ebben a számban újabb nyelvelőket közöl a lap, a gyermekek pedig a képes mesesorozat következő folytatását olvashatják.

Külön érdekessége a számnak, hogy a Fűles rejtvenyűjsággal közös nagy kereszt-rejtvenyűnt közöl, amelynek megfejtői között különlegesen értékes jutalmakat sorolnak ki: az első díj egy hétnapos moszkvai-leningrádi utazás lesz, ezenkívül filmfelvétel, rádió, varrógép stb is szerepel a díjak között.

Péter László

Irodalmi emlékhelyeink

Dugonics nyomában

A Dugonics (régiben Deszkás) temetőben közép tájt áll Dugonics András (1740–1818) obeliszkje. Juhász Gyula verset írt róla:

Síroddhoz, Dugonics, szent öreg, eljövök
Uj kor énekese, s tisztelőt teszi,
Es hogy zóid laurus fonja be hamvadat,
Örvend néki egész szíve.
Karcusú, bús obeliszk tör föl az égre itt,
Mint nagy lelkek, amely túl homokon, poron,
Es túl parlagon is, új Helikon fele
Szállott, vitte a nemzetet.
Aldott vagy, Dugonics, szent, öreg, oszlopod
Oltár lesz, valamig Hunnia térelen
Árpád nemzete él, s virtusa megmarad,
S lelket nem lepi durva rög.
Dugonics oszlopánál

Nem messze innen pihen a legnagyobb magyar folklorista, a magyar népköltészet gyűjtés klasszikusa, Kálmány Lajos (1852–1919). S a temetőből mindjárt odasétálhatunk, ahol Dugonics született. Az Osztrovszky u. 1/b. sz. iskolaépület helyén állott 1912-ig a szerény kis hajlék. 1860-ban határozatot hozott a városi tanács, hogy megjelölje a szülőházat, és a fölirat megszövegezésére Arany Jánost kéri meg. A politikai viszonyok újból kedvezőtlenre fordulása azonban késleltette a megvalósulást, s

így erre csak a Dugonics-szobor fölállításának évében, 1876-ban került sor. A szöveg szerint: „E házból született, élt és halt meg Dugonics András” — ami nem egészen pontos (hiszen élete javát másutt, Nyitra, Nagykárolyban, Vácott, Nagyszombatban, Budán, Pesten töltötte), másrészt nem is bizonyos, hogy itt halt volna meg. Életrajzírója, Prónay Antal ugyanis azt írja, hogy amikor a nyugalmazott egyetemi tanár hazaköltözött Szegedre, unokahúgánál, Beniczki Miklósnál lakott. Hogy az ő házuk hol volt, nem tudom. De hogy a hit, mely szerint Dugonics itt is halt meg, tovább is élt, mutatja, hogy amikor 1910-ben lebontották a régi házat, s a helyére épült iskola Dugonics utcai falára fölírták a ma is látható és valóban monumentális méretű szöveget, e szöveg fogalmazója, Tömörkény István is kitarított emellett:

EZEN ISKOLA HELYÉN
ÁLLOTT AZ A HÁZ,
AMELYBEN
DUGONICS ANDRÁS,
MAGYAR NEMZETI NYELVÜNKNEK
ÖRÖKERDEMŰ MŰVELŐJE,
IRODALMUNKNAK EGYIK ÜTTÖRŐJE
SZÜLETETT ÉS MEGHALT
1740–1818

A régi táblát különben a múzeumba helyezték, majd 1942-ben, a Dugonics Társaság főnállásának fél évszázados jubileumán a Társaság újból visszahelyezte, s alatta egy másik táblán ezt meg is örökítette. Példát mutatva ezzel, hogyan kell hasonló esetekben eljárni.

1906. júniusában Kosztolányi Szegedre jött meglátogatni Juhász Gyulát, s együtt nagyot sétáltak a városban. Juhász levélben számolt be közös barátjuknak, Gedő Simonnak élményeiről:

„Egész délután sétáltunk a Tisza partján, költők a fűzesben!... Kezelettel néztük meg városom nagy szülőiténék, Dugonicsnak szülőházát, ahol a fölirat ragyog:
Itt született, élt és halt meg Dugonics András
Legfinomabb Kathreiner máldtakávé elsőrendű baktkivonattal...”

S aztán még így folytatta: „Közben az ő [ti. Kosztolányi] szemével fölfedeztem városom

igaz szépségeit: az újszegedi parkot, a Stefániát, a szegedi parasztlányokat, Maris utódaikat. Kerestük a szegedi intellektuelleket, de ezt még az ő szemével sem tudtuk fölfedezni. Csak egy ökröt láttunk a Dugonics szülőháza előtt...”

Ugyanezekben a napokban, június 21-én *A Dugonics-szoba* címmel cikket írt a *Szeged és Vidékében*, s ebben megismételte előbbi tapasztalatát a Dugonics-házról. Dugonics szülőháza, úgymond, igazán emléks, s hogyan becsül meg a város? Árendába adják, kereskednek benne. Az idegent megdöbbeníti ez a kettős fölirat. „Így becsül meg a nemes város nagy fia szülőházát. Így él a tradíció, a kegyelet Szeged városában.”

Tömörkény 1916-ban *Régiék, régiékről* címmel írt a Dugonics-házról. „Kis, alacsony, sülydedő ház volt, a kicsit hosszabb embernek lebukva kellett bemenni az ajtaján. Fiatal házaskoromban, a közelben lakván, még jártam ebbe a házba, mert kis matralista bolt [vegyeskereskedés — P. L.] volt benne, s onnan vittem a gyerekeknek krajcárért cukrot.”

„Volt arról szó — folytatta —, hogy ez a kis ház maradjon meg úgy, ahogy áll, az idők végezetéig. De hát nem lehetett. Iskola kellett, s iskolát építettek oda, s ebben talán az egykori királyi oktató lelke is megnyugodhatott: népek tanításával a helye fakadt a szülőhelyen.

Járak arra, ha futja az időből. Állva az új ház előtt, s keressem, úgy emlékeztemben, a régit, amelyben a főtisztelendő András bácsi meghalt egykoron.

Egy öreg ember arra haladván, mellém áll. — Itt élt Dugonics András —, mondja, tudja-e? Már nem ebben a házban, hanem aki ház ennek a helyén volt.

— Tudom, bátyám, de köszönöm is a jó akaratot.

— Nono — mondja megint —, föl is van írva a házra, hogy itt élt. Föl van írva az elemet falába. Olvassa csak el, ha föl lát odáig. De hangosan olvassa.

Nem volt nehéz a kívánságnak eleget tenni, mert elsősorban föl látok odáig, másodsorban pedig én csináltam a föliratot...”